

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Chmelíka, Ph.D., a soudců Mgr. Pavla Hradeckého a JUDr. Marty Vršanské, ve věci žalobců **a) XXX**, bytem XXX a **b) XXX**, bytem XXX, obou zastoupených Mgr. Lukášem Slaninou, advokátem se sídlem Komenského 266/3, 500 03, Hradec Králové, proti žalované **XXX**, **XXX**, zastoupené Mgr. Janem Mrázkem, advokátem se sídlem Lipanská 4, 130 00, Praha 3, **o ochranu osobnosti**, k odvolání žalované proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 8.6.2016, č.j. 5 C 246/2015-274, **t a k t o** :

I. Rozsudek okresního soudu s e m ě n í t a k t o :

Žalovaná je povinna ve lhůtě 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku zaslat k rukám obou žalobců omluvu ve znění: „Tím, že jsem odmítla sdělit panu XXX a paní XXX, dětem zemřelého XXX, datum a místo konání pohřbu jejich otce, jsem neoprávněně zasáhla do jejich osobnostních práv. Za své jednání, jež bylo navíc v hrubém rozporu s dobrými mravy, se tímto omlouvám“.

V části ve které se žalobci domáhali, aby žalované bylo uloženo uveřejnit na své náklady inzerát v Pardubickém deníku s textem téže omluvy, se žaloba zamítá.

Žalovaná je povinna ve lhůtě 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku zaplatit každému ze žalobců částku 50.000 Kč.

Žalovaná je povinna nahradit žalobcům náklady za řízení před okresním soudem ve výši 52.515 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Lukáše Slaniny.

Žalovaná je povinna nahradit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích náklady řízení ve výši 1.481 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobcům náklady odvolacího řízení 10.842 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Lukáše Slaniny.**

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud shora označeným rozsudkem uložil žalované povinnost uveřejnit na své náklady inzerát v Pardubickém deníku se slovy omluvy adresované též k rukám žalobců ve znění obsaženém ve výroku rozsudku, a to do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok I), dále uložil žalované povinnost zaplatit v téže lhůtě k rukám advokáta žalobců každému ze žalobců 50.000 Kč (výrok II), nahradit žalobcům náklady řízení ve výši 49.970,20 Kč k rukám advokáta žalobců ve lhůtě 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok III) a konečně uložil žalované povinnost nahradit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích náklady ve výši 1.481 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku.

V odůvodnění rozsudku okresní soud uvedl, že žalobci jsou zletilými dětmi XXX, manžela žalované, který dne 8.8.2015 spáchal v XXX sebevraždu. Žalovaná jako jeho manželka byla ze zákona jediná oprávněna k vypravení pohřbu, který také vypravila, avšak žalobce o datu konání pohřbu neinformovala a neinformovala je ani o datu rozptýlu popela zemřelého, ačkoliv žalobci měli o tyto informace zájem. Tímto jednáním dle tvrzení žalobců žalobkyně zasáhla do osobnostních práv žalobců a požadovanou omluvu a finanční plnění po žalované žalobci žádali proto, aby si uvědomila, jak jim ublížila. Žalovaná s žalobou nesouhlasila, poukazovala na skutečnost, že její zesnulý manžel si výslovně přál, aby pohřeb byl jen v nejužším rodinném kruhu, což splnila. Z vyjádření žalobců, kteří žalované sdělili, že pohřeb vypraví, avšak ona na něm nebude vítaná, dovodila, že společný pohřeb není možný.

Okresní soud po provedeném dokazování, v němž se zaměřil především na objasnění vztahu zemřelého XXX k žalobcům a k žalované i na vztahy účastníků řízení navzájem, uzavřel, že zesnulý XXX měl ke svým dětem z prvního manželství silné citové vazby, stejně jako oba žalobci měli silné citové vazby ke svému otci. Tyto vazby byly navíc zesíleny tím, že XXX vychovával oba žalobce po smrti své první manželky, matky žalobců, sám a z provedeného dokazování vyplynulo, že pevné citové vazby měl zesnulý i ke svým pěti sourozencům, se kterými byl v pravidelném osobním a telefonickém kontaktu a svěřoval se jim i se svými soukromými problémy. Z provedeného dokazování dále vyplynulo, že žalobci byli ochotni pohřeb zorganizovat, proto se žalované tázali, kdy pohřeb bude, zajímali se o termín pohřbu i u pohřební služby. Žalovaná jim ovšem požadované údaje nesdělila, termín pohřbu dokonce tajila tím, že pohřeb prohlásila za soukromý, čímž žalobcům současně znemožnila, aby si jeho termín sami zjistili. Podle okresního soudu argumentace žalované, že si zesnulý přál pohřeb za přítomnosti jen blízkých osob, nemůže obstát, neboť žalovaná na pohřeb pozvala své příbuzné, kteří pro zesnulého rozhodně byli osobami méně blízkými než žalobci, tedy jeho děti a než sourozenci zemřelého. Žalovaná proto tímto svým jednáním zasáhla zásadním způsobem do osobnostních práv nejen žalobců, ale i sourozenců zesnulého XXX, přičemž za akt zlovůle žalované soud hodnotil především to, že pohřeb prohlásila za soukromý, čímž žalobcům a dalším blízkým příbuzným zemřelého XXX znemožnila se pohřbu zúčastnit. Toto jednání žalované lze současně hodnotit jako výraz neúcty k zesnulému. Okresní soud proto dovedl, že za této situace je namístě žalobě vyhovět, a proto žalované uložil zveřejnit jednak písemnou omluvu, kterou je žalovaná povinna zaslat i k rukám žalobců, a současně i zaplatit požadované finanční odškodnění, neboť samotná omluva by nebyla dostatečným a účinným odškodněním, tak jak o něm hovoří ust. § 2951 a následujících občanského zákoníku. Ve věci úspěšným žalobcům pak okresní soud přiznal i právo na náhradu nákladů řízení a žalované též uložil ve smyslu ust. § 148 odst. 1 o.s.ř. nahradit České republice náklady vzniklé v souvislosti s prováděným dokazováním, tedy úhradou vzniklého svědečného.

Proti rozsudku podala včas odvolání žalovaná. Rozsudku okresního soudu vytýkala, že na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým závěrům a následně věc i nesprávně právně posoudil. Podle žalované z provedených důkazů jednoznačně vyplynulo, že manželství žalované a zemřelého XXX bylo harmonické a bezproblémové a současně bylo prokázáno, že žalobci ani sourozenci manžela žalované nepřijali žalovanou po svatbě mezi sebe a chovali se k ní odtazité a přezíravě. Provedenými důkazy bylo prokázáno, že zemřelý XXX si přál skromný soukromý pohřeb, jaký měli i jeho rodiče a pakliže jej žalovaná v tomto duchu uspořádala, učinila tak právě proto, aby naplnila přání manžela. Závěr okresního soudu, že tak učinila s úmyslem, aby se žalobci nedozvěděli termín pohřbu, z provedených důkazů nevyplývá. Žalobci nikdy žalovanou účinně nekontaktovali s žádostí o účast na pohřbu a neprojevíli tak pravý zájem pohřbu zemřelého se účastnit. Žalovaná termín pohřbu nezamlčovala, v době, kdy ho znala, na něj nebyla žalobci tážána, alespoň si toho není vědoma. Žalovaná má současně za to, že by jí žalobci v případě skutečného zájmu o účast na pohřbu kontaktovali, když nemohli očekávat, že by je žalovaná s ohledem na špatné vzájemné vztahy kontaktovala sama. Žalovaná měla ve smyslu ust. § 114 občanského zákoníku právo rozhodnout o pohřbu manžela, a to v sobě zahrnuje i rozhodnutí o tom, zda bude mít zemřelý pohřeb či kremaci, právo rozhodnout o tom, zda bude pohřeb veřejný či soukromý a

nepochybně i o tom, kdo se pohřbu bude účastnit. Žalovaná se tedy jednáním plně v souladu s právními předpisy nemohla dopustit zásahu do práv žalobců. Žalovaná se po smrti manžela snažila s žalobci dohodnout na důstojném rozloučení s manželem, bohužel vzhledem k přístupu žalobců, kteří se snažili zajistit pohřeb sami s tím, že žalované formou sms sdělili, že její účast na pohřbu není možná, toto nebylo realizovatelné. Žalovaná byla z přístupu žalobců zdrcena, neboť se domnívala, že alespoň po smrti otce budou schopni se spolu domluvit na společném rozloučení. Současně je přesvědčena o tom, že vzhledem k nepřátelskému postoji žalobců k ní by ke společnému poslednímu rozloučení bylo nutné, aby si účastníci před tím urovnali vzájemné vztahy alespoň tak, aby poslední rozloučení bylo důstojné. Žalovaná tedy opakovaně zdůraznila, že jejím úmyslem nebylo vyloučit žalobce ze společného pohřbu, avšak na základě chování žalobců, zejména zaslání sms o tom, že na pohřbu, který žalobci hodlají zorganizovat, nebude vítaná, nabyla dojmu, že společný pohřeb není možný, neboť si toto žalobci nepřejí. Žalovaná je proto přesvědčena, že žalobci neměli v úmyslu pořádat společný pohřeb, udělali vše pro to, aby se tak nestalo, kdy nejprve žalovanou vystresovali a poté se „pouze naoko“ jedenkrát zeptali, kdy pohřeb bude, tento hovor si nahráli a učinili tak před svědky. Podle žalované tak jednali proto, že věděli, že učinili vše, aby společný pohřeb nebyl a následně mohli žalovanou u soudu žalovat. To, že se ze strany žalobců nejednalo o skutečný zájem, ale pouze o snahu pohnat žalovanou k soudu, dokládá i to, že žalobci nejprve požadovali sdělit informaci o tom, kde je rozptýlen jejich otec, ale poté, co jim žalovaná sdělila, že jim místo rozptýlení sdělí, tak jejich zájem opadl a nijak se nezajímají o to, kde je jejich otec fakticky rozptýlen. Požadavek na zveřejnění omluvy v deníku navíc podle žalované ukazuje na to, že žalobcům ve skutečnosti nejde o nápravu jednání žalované, ale o její co největší ponížení. Žalovaná svým jednáním, které jí žalobci vytýkají, nemohla zasáhnout do práv žalobců veřejně, neboť neúčast na soukromém pohřbu není veřejnou záležitostí a není tedy žádného důvodu požadovat veřejnou omluvu. Takový způsob omluvy se používá v případech, kdy je i zásah veřejný. Žalovaná proto navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil, žalobu zamítl a žalované přiznal právo na náhradu nákladů řízení.

Žalobci ve svém vyjádření k odvolání žalované uvedli, že se zcela ztotožňují se skutkovými i právními závěry okresního soudu a odvolání žalované hodnotí jako nedůvodné. Žalobci odkázali na ust. § 8 občanského zákoníku, z něhož plyne, že zjevné zneužití práva nepoužívá právní ochrany. Žalovaná přitom zcela zjevně zneužila své právo plynoucí z ust. § 114 občanského zákoníku, v důsledku čehož svévolně zabránila žalobcům, ale i sourozencům zesnulého, aby se mohli pohřbu účastnit, čímž nepochybně hrubým způsobem a úmyslně zasáhla do jejich osobnostních práv. V této souvislosti je třeba odmítnout tvrzení žalované o tom, že pohřeb byl vypraven přesně tak, jak si přál zesnulý XXX. Z provedeného dokazování jednoznačně vyplynulo, že zesnulý měl s žalobci i se svými sourozenci velmi blízký vztah a lze si jen stěží představit, že by bylo přáním zesnulého, aby jeho děti a sourozenci nebyli na pohřeb přizváni a neměli tak možnost se se zesnulým rozloučit na jeho vlastním pohřbu. S ohledem na zákaz zneužití práva, jakožto jednoho ze základních imperativů soukromého práva, proto nemůže být v dané věci přiznána žalobkyni ochrana jejího práva s odkazem na ust. § 114 o.z. Žalovaná jednala za použití lsti úmyslně s cílem zabránit žalobcům a dalším blízkým příbuzným zesnulého, účastnit se na jeho pohřbu a toto jednání je zcela zavrženíhodné a ve zjevném rozporu s dobrými mravy. Žalovaná v odvolání předkládá jakýsi vyfabulovaný příběh o tom, jak měli žalobci vše na žalovanou nastražit za

tím účelem, aby mohli žalovanou žalovat, neboť neměli skutečný zájem o účast na společném pohřbu. Tato argumentace je podle žalobců zřejmou absurditou, neboť je naprosto nepředstavitelné, aby žalobci obětovali možnost posledního rozloučení se svým milovaným otcem na jeho pohřbu výměnou za jakousi možnost žalovat žalovanou. To, že žalovaná tuto argumentaci zmínila jakožto vážně míněnou alternativu skutkového stavu, je pak podle žalobců přesným zrcadlem její morálky, žebříčku hodnot a jejích vnitřních myšlenkových pochodů. Žalobci proto navrhli, aby odvolací soud rozsudek jako správný potvrdil a žalobcům přiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek i řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a o.s.ř.), a dospěl k z přesvědčení, že se skutkovými závěry okresního soudu i jeho právním posouzením věci se lze v zásadě ztotožnit a odvolání žalované lze jako opodstatněné hodnotit toliko v pro řízení nepodstatném rozsahu.

Odvolací soud předně považuje za vhodné zdůraznit, že se ztotožňuje se skutkovými i právními závěry okresního soudu, který ve věci provedl obsáhlé a podrobné dokazování, přičemž z důkazů provedených v průběhu řízení učinil odpovídající skutková zjištění, která také následně promítl do správného a obsahu spisu odpovídajícího závěru o skutkovém stavu. Okresní soud věc i správně právně posoudil s odkazem na příslušná ustanovení občanského zákoníku a odvolací soud proto veden zásadou stručnosti v podrobnostech odkazuje na přílehlavé odůvodnění rozsudku okresního soudu zejména v části, v níž okresní soud výstižně rozvedl své úvahy, na základě nichž dovedl, že žalovaná svým jednáním zasáhla do osobnostních práv žalobců a uzavřel, že je tudíž povinna se žalobcům omluvit a současně poskytnout finanční odškodnění ve výši 50.000 Kč pro každého ze žalobců.

Pouze s ohledem na charakter odvolacích výhrad žalované, byť jsou v podstatné míře toliko opakováním argumentace učiněné žalovanou v řízení před soudem I. stupně, považuje krajský soud za vhodné dodat k věci následující.

Odvolací soud především nesdílí argumentaci žalované o tom, že využitím svého práva plynoucího z ust. § 114 odst. 1 věty druhé o.z., tedy rozhodnutím o způsobu pohřbu zemřelého, nemohla zasáhnout do osobnostních práv žalobců. Žalovaná především pomíjí ust. § 8 občanského zákoníku, na který žalobci od počátku řízení poukazují, tedy na skutečnost, že zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany. Žalovaná tím, že úmyslně a přes žádosti žalobců nesdělila žalobcům termín pohřbu jejich zemřelého otce a znemožnila jim tak se s otcem naposledy rozloučit, nota bene s poukazem na skutečnost, že pohřeb dle přání zemřelého zorganizovala v úzkém kruhu rodinném, úmyslně a cíleně vyloučila žalobce z účasti na pohřbu a její jednání lze proto považovat za jsoucí v rozporu s dobrými mravy a jak okresní soud správně připomíná, jde současně o výrazný projev neúcty vůči zemřelému XXX. Odvolací soud na základě zjištěného skutkového stavu současně považuje za vyloučené, že by žalobci zájem o účasti na pohřbu svého zemřelého otce snad pouze předstírali, jak dovozuje žalovaná, ve snaze vmanipulovat žalovanou do jednání, v důsledku něhož by následně hodlali na žalovanou podat žalobu. Tato vyfabulovaná konstrukce nemá podle přesvědčení odvolacího soudu oporu v provedeném dokazování a její předestření soudu je s vysokou mírou pravděpodobnosti motivováno toliko snahou ospravedlnit jednání žalované, které však v kontextu dění lze ospravedlnit leda stěží. Pakliže tedy okresní soud

shledal za této situace za naplněné předpoklady pro vznik nároku na náhradu nemajetkové újmy, jimiž v obecné rovině jsou jednak porušení povinnosti ze strany škůdce (civilní delikt), vznik škody či nemateriální újmy na straně poškozených a příčinná souvislost (kausální nexus) mezi předcházejícími prvky a žalobě vyhověl tím způsobem, že žalované uložil povinnost žalobcům se omluvit a poskytnout finanční satisfakci, postupoval správně. Odvolací soud se neztotožňuje toliko s úvahou okresního soudu o tom, že je namístě, aby žalovaná kromě omluvy zaslané k rukám žalobců na své náklady formou inzerátu v Pardubickém deníku zveřejnila omluvu téhož znění. Odvolací soud je přesvědčen o tom, že v dané věci šlo o civilní delikt vzniklý toliko v soukromé podobě a přestože jednáním žalované bylo dotčeno více osob, tedy kromě žalobců i další nejbližší příbuzní zemřelého XXX, nezískává tímto jednáním žalované veřejný prvek, pro který by bylo namístě, například třeba z důvodu preventivních, ukládat žalované sankci v podobě veřejné omluvy. Takový postup je obvyklý v případech, kdy jednáním škůdce je poškozený zasažen veřejně, kupříkladu publikováním článku s difamujícím obsahem prostřednictvím tištěných či elektronických médií, u nichž se předpokládá, že s obsahem takového článku a tedy jednáním škůdce může být seznámeno větší množství lidí a v takové situaci je namístě, aby i omluva za uvedené nepřístojné jednání byla publikována veřejně. K tomu však v uvedené věci nedošlo a odvolací soud tudíž zastává přesvědčení, že není namístě, kromě omluvy zaslané k rukám žalobců, žalované ukládat i povinnost zveřejnit omluvu v Pardubickém deníku.

Samotnou výši peněžní satisfakce, tedy částku 50.000 Kč pro každého ze žalobců odvolací soud považuje za přiměřenou, když v daném případě jde o „restituční“ nárok, zaměřený do minulosti, tedy na reparaci již způsobené škody, byť uvedená peněžní satisfakce jistě nemůže reparovat protiprávní jednání žalované, a proto má spíše charakter zadostiučinění ve finanční podobě, když vyvážit a zmírnit nepříznivý následek neoprávněného jednání žalované a zásahu do osobnostních práv žalobců nelze v obecném slova smyslu odškodnit a rozsah vzniklé nemajetkové újmy nelze ani exaktně kvantifikovat a vyčíslit.

Veden shora rozvedenými úvahami proto odvolací soud napadený rozsudek okresního soudu dílčím způsobem změnil (§ 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř.), byť jak soud shora uvádí, obsahově jde spíše o potvrzení rozsudku okresního soudu a změna rozsudku je pouhou drobnou korekturou výroku I rozsudku okresního soudu, přičemž současně odvolací soud uložil žalované povinnost zaplatit každému ze žalobců 50.000 Kč k jejich rukám, nikoliv k rukám jejich advokáta.

O nákladech řízení a to i za řízení před soudem I. stupně (§ 224 odst. 2 o.s.ř.), krajský soud rozhodl tak, že žalobcům přiznal právo na náhradu nákladů řízení, které jsou za řízení před soudem prvního stupně tvořeny devíti úkony právní služby po 2.500 Kč (§ 9 bod 3 písm. d), § 7 bod 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., devíti paušálními náhradami hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), za současné aplikace ust. § 12 odst. 4 vyhlášky, přičemž k takto vypočtené částce 40.320 Kč je třeba připočíst i cestovné ve výši 828 Kč spojené s účastí zástupce žalobců na jednáních před okresním soudem a šest půlhodin za ztrátu času po 100 Kč (§ 14 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.) a k součtu uvedených částek je pak třeba dále připočíst 21% DPH (§ 137 odst. 3 o.s.ř.) a zaplacený soudní poplatek ve výši 2.000 Kč. Celkem tak náklady řízení žalobců před okresním soudem dosáhly výše 52.515 Kč

a tuto částku je žalovaná povinna nahradit žalobcům ve lhůtě 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta žalobců (§ 160 odst. 1 o.s.ř., § 149 odst. 1 o.s.ř.).

Náklady odvolacího řízení žalobců jsou tvořeny celkem dvěma úkony právní služby a dvěma paušálními náhradami hotových výdajů na straně každého ze žalobců po 2.500 Kč, resp. 300 Kč, za současné aplikace ust. § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb.) a s připočtením 21% DPH (§ 137 odst. 3 o.s.ř.) dosáhla výše nákladů odvolacího řízení na straně žalobců 10.842 Kč a tuto částku je žalovaná povinna nahradit žalobcům ve lhůtě 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Lukáše Slaniny (§ 149 odst. 1 o.s.ř., § 160 odst. 1 o.s.ř.).

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné.

Proti tomuto rozsudku lze za podmínek uvedených v ust. § 237 a § 238 o.s.ř. podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení prostřednictvím okresního soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně jako soudu dovolacímu. O dovolání a jeho přípustnosti by rozhodoval dovolací soud (§ 239 o.s.ř.).

V Pardubicích dne 19. prosince 2016

JUDr. Jaroslav Chmelík, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Martin Urbánek